

9e vrouwenontmoetingsdag

Amsterdamse vrouwen met elkaar in gesprek over identiteit en samenleving.

zondag 04 – 11 – 2007

Discriminatie? Niet met mij! Hoe herken ik discriminatie en wat doe ik dan?

Een middag over discriminatie en wat we eraan kunnen doen.

Impressie

Het is iedere keer weer heel bijzonder om met zoveel vrouwen, het waren er deze keer 65, bij elkaar te zijn. Zo verschillend van leeftijd, afkomst, cultuur en levensbeschouwing, voor het grootste deel Amsterdammers.

Het was een inspirerende dag met hele fijne spreeksters, goede workshops en ook nog wat tijd voor gesprekken er tussen door. "Zo kwam je aan een tafel in gesprek met een vriendelijke non uit Brabant, een Bahai vrouw uit Iran, een vluchtlinge uit Afghanistan, om maar een paar nieuwe kennissen te noemen." Er werd enorm genoten van een bruisende dansgroep van tieners uit de Dominicaanse Republiek. Er was een leuk kinderprogramma verzorgd door Gerrie-Anne Beyer (Bahai), geassisteerd door Amine Tanriverdioglu (moslima). De dag begon met een heerlijke lunch, aangeboden door de *abla's* van Islam en dialoog en lekkernijen die door vrouwen zelf waren meegebracht. De dag eindigde met een mooi bezinningsmoment, verzorgd door Marcella Levie van Beit ha Chidush (Huis van Vernieuwing in het Hebreeuws).

De uitkomst van de ontmoeting was, dat discriminatie nog weinig wordt onderkend en als er sprake is van discriminatie wordt er nog te weinig aan gedaan. Bij de meeste vrouwen valt discriminatie in eigen omgeving nog wel mee, maar breder gezien wordt er vooral op onbedoelde discriminatie weinig gelet. Er wordt op discriminatie (de handeling, de daad) en op vooroordelen (de daaraan voorafgaande mening of gedachte) vaak niet gereageerd. De uitleg over wat discriminatie eigenlijk is werd door Hanneke van der Veen van Amnesty goed uitgelegd (zie verslag van haar inleiding). Na de samenvatting kwam van drie kwart van de aanwezige vrouwen de roep om een vervolg om, zich te kunnen oefenen in assertiviteit. Aan deze roep zal worden voldaan en er zal voor deze vrouwen in januari een vervolgworkshop komen om in verschillende situaties, met een rollenspel praktische vaardigheden op te doen.

De datum zal spoedig bekend gemaakt worden.

De ontmoetingsdag werd weer mogelijk gemaakt door de 3 vaste organisaties in samenwerking met Amnesty International Nederland en was dit keer in het gebouw van Amnesty International aan de Keizersgracht in Amsterdam. Amnesty voert dit hele jaar *campagne tegen discriminatie in Europa* en heeft de gespreksleidsters goed voorbereid door hen eerst een cursus aan te bieden van een professionele trainer.

De ontmoetingsdag werd mede gefaciliteerd door Platform Amsterdam Samen.

Verloop van de dag

De dagvoorzitster was Haydy Nelson, theologe en o.a. voorzitter van de Europese Christelijke Vrouwensynode. Als introductie vertelde ze, dat vrouwen veel tijd besteden aan het ontwikkelen van een individuele manier van kijken, om daarna op hun eigen manier alles wat ze geleerd hebben in de praktijk te brengen. 'Als deel van mijn voorbereidingen voor vandaag, keek ik in het woordenboek onder discrimineren. Ik vond onder andere: onderscheiden, grenslijn, tussenruimte, verschil en middel tot beslissing. In de Tenach, is er een scheiding tussen hemel en aarde, dag en nacht, man en vrouw en ook sabbat en de rest van de week. We maken allemaal onderscheid, daar is niets mis mee. Als we

maar niet komen aan de mensen, hun rechten in deze wereld, op een plek om te wonen, onderwijs, een passende baan, kortom aan hun recht om zichzelf te zijn; aan de mensenrechten.' In Nederland is veel geregeld, we hebben meldpunten voor discriminatie, een Commissie Gelijke Behandeling, we kunnen aangifte doen bij de politie of bij de Nationale Ombudsman.

Hanneke van der Veen van Amnesty

Onze spreekster Hanneke van der Veen van Amnesty International begon haar toespraak door wat te vertellen over het begrip amnestie. 'Amnestie verlenen wordt bijvoorbeeld gedaan bij de komst van een nieuwe koning. Een gevangenisstraf wordt bij deze bijzondere gebeurtenis kwijtgescholden en de gevangenen worden in vrijheid gesteld.

Als organisatie begon Amnesty ongeveer veertig jaar geleden, toen een groep studenten in Portugal terecht stond voor het uitspreken van hun mening' en er voor hun vrijlating actie werd gevoerd.

'In het afgelopen jaar heeft Amnesty International een speciale campagne gevoerd tegen discriminatie in Europa. Dat is bijzonder, omdat Amnesty International zich eerder niet zo duidelijk uitgesproken heeft tegen discriminatie als mensenrechtenschending. . Discriminatie is een schending van de Rechten van de Mens. Het is iets dat vervolgd en bestraft behoort te worden.

De overheid dient haar burgers ook te beschermen tegen discriminatie. De Nederlandse regering doet dat echter onvoldoende. Veel taken op dit terrein zijn gedelegeerd aan gemeenten. Amnesty International heeft onderzoek gedaan en het bleek dat gemeenten ook weinig tegen discriminatie doen. Men doet vaak alsof discriminatie in hun woonplaats niet bestaat, zodat er ook niets aan gedaan hoeft te worden'.

'Vandaag willen we kijken naar wat we eraan kunnen doen. Hoe reageren we erop als we zelf gediscrimineerd worden? Discrimineren op zich is een neutraal begrip. Maar discriminatie benoemt in Nederland een vorm van ongewenst/verboden gedrag. We denken aan' (ze schrijft op een flipover wat door de deelnemers wordt aangegeven):

- vooroordelen (dat zijn de gedachten die voorafgaan aan het handelen)
- generaliseren (een lid van een groep doet iets en je denkt dat iedereen in die groep ook zoiets zou kunnen doen). Vooral in een situatie van een meerderheid tegenover een minderheid
- uitsluiten (zulke mensen wil je niet om je heen hebben, geen baan of huis geven)
- isolatie (je sluit je af van ongewenste invloeden)
- zelfcensuur als je gediscrimineerd wordt
- het verschil tussen minderheid en meerderheid, jongeren en ouderen, zwart en wit, gehandicapten en niet-gehandicapten.

Deze opsommingen hebben allemaal te maken met discriminatie. *Discriminatie is het ongelijk behandelen van mensen op basis van kenmerken die er helemaal niet toe doen, zoals afkomst, huidskleur, sekse, seksuele voorkeur, leeftijd en handicap.*

Citaat Amnesty: *Er bestaat geen algemeen geldende definitie van discriminatie.*

Amnesty hanteert de definitie, die is opgesteld door het VN-comité voor de mensenrechten: 'Alle onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur, gebaseerd op enige grond als huidskleur, geslacht, taal, religie, politieke of andere mening, nationale of maatschappelijke afkomst, eigendom, geboorte, of andere status, en die de bedoeling of het gevolg heeft erkenning, beschikking of gebruik van alle rechten en vrijheden door alle mensen in gelijke mate, te benadelen of teniet te doen.'

Het is dus iedere vorm van uitsluiten, gebaseerd op oneigenlijke gronden met het doel (of effect) om mensen hun rechten te ontnemen. De gevolgen kunnen heel ernstig zijn. Bij discriminatie kun je naar een meldpunt voor discriminatie of de politie gaan en een klacht indienen. Het melden is vooral belangrijk voor jezelf, zodat je zelf weet dat je het er niet bij laat zitten en dat je de ander duidelijk maakt waar jouw grens ligt.

Het ernstigste is, dat in vele gevallen onbedoeld gediscrimineerd wordt op basis van vooroordelen en generalisaties die voortvloeit uit onwetendheid of foute informatie. De effecten van deze discriminatie zijn net zo ernstig als opzettelijke discriminatie.

Heel vaak dichten we mensen een aspect toe. Het is goed om veel breder naar mensen te kijken en ze niet meteen in een hokje te zetten.

Discriminatie is verboden. Artikel 1 van de Nederlandse Grondwet is daar heel duidelijk over: *Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.* Wij kunnen er actiever op reageren. Onderzoek wijst uit dat 1.2 tot 2 miljoen mensen in Nederland minimaal een keer per jaar discriminatie **ervaren**. Dat is nog maar het topje van de ijsberg.' Niet altijd kan discriminatie juridisch bewezen worden of is wat discriminatie genoemd wordt feitelijk ook discriminatie. Maar het punt is dat mensen, als zij iets als discriminatie ervaren, er naar gaan handelen. Ze trekken zich terug, worden agressief, vertonen slachtoffer gedrag etc. Het serieus ingaan op situaties van discriminatie heeft ook met het oog hierop altijd zin.

Layla Ağzibüyük van Islam en dialoog

vertelde iets over haar eigen ervaringen. 'Ik ben wel een moslima maar het is niet zichtbaar. Mijn achternaam is echter duidelijk Turks. Als mensen daar iets over zeggen, doe ik er meestal laconiek over. Laatst toen ik een abonnement moest verlengen, kreeg ik te maken met een man die er heel naar over deed. Hij deed alsof hij mijn naam niet kon lezen, al stond het daar duidelijk zwart op wit op papier en al had ik het drie keer voorgezegd. Toen ben ik heel boos weggelopen. Achteraf dacht ik: dit heb ik niet goed gedaan. Ik ging terug en zei: "Meneer, u hebt me vreselijk gekwetst en toch wil ik mijn excuses aanbieden". Toen gaf hij toe, dat hij zelf niet zo netjes was geweest. Het was heel erg, maar ik had een goed gevoel over hoe het incident was geëindigd. Hij hield mijn hand toen heel lang vast, dat was mooi. Hij heeft iets slechts gedaan, maar ik kon er bovenuit stijgen, ik hoefde niet ook zelf iets slechts te doen.'

'In elk van ons zit een stukje van de schepper. Vers 13 van de Koran zegt, dat man en vrouw anders geschapen zijn, zodat we elkaar kunnen leren kennen. Wij hoeven niet altijd tegengas te geven, soms moeten we gewoon accepteren dat de ander anders is.' *Ze gaf hier aan, dat je kwaad niet altijd met kwaad moet vergelden. Het roept dan vaak meer agressie op dan nodig. Zo kan het dus ook.*

'Er is heel veel in de media geweest de laatste tijd over ex-moslims. Ik sprak laatst een moslima die christen was geworden, maar ze woont in een moslimwijk. Ze zei dat ze zo graag haar christen-zijn wil delen met de andere mensen daar. Ik vroeg wat ze daar precies mee bedoelde en ze zei dat ze samen met anderen tot onze vader wou bidden. Eigenlijk zei ze dus, dat ze haar manier van bidden met anderen wilde delen. Als het de bedoeling was dat we allemaal op dezelfde manier zouden bidden, dan waren wij anders geschapen. Geen mens heeft het recht om op de stoel van de Schepper te zitten.' *Gun elkaar het anders zijn.*

Toen was er van tijd voor ontspanning met de wervelende dansen van *Raices de Caribe*, een groep opgewekte tienermeisjes uit de Dominicaanse Republiek. Daarna werden er zeven groepen gevormd voor de workshops in verschillende kamers waar de gesprekken in alle rust en veiligheid plaatsvonden. Een gesprek van 7 vrouwen, die weer een afspiegeling was van de huidige samenleving in Amsterdam. Iedere gespreksleidster leidde de tafelgesprekken op haar eigen manier, maar wel op basis van de volgende vragen:

- Wie kan voorbeelden van discriminatie noemen (zelf meegemaakt of gezien bij anderen)? Heeft een van u discriminatie om religie of levensbeschouwingen meegemaakt of gezien? Was er sprake van een vooroordeel (gedachte) of discriminatie (handeling)?
- Wie heeft er wel eens gereageerd op discriminatie en hoe ging dat? Wat waren je overwegingen om al dan niet te reageren?
- Wat maakt het moeilijk en wat gemakkelijk om te reageren op discriminatie?
- Op welke verschillende manieren kun je als individu reageren op discriminatie?

In een groep is er met een rollenspel uitgebreid geoefend in; "Hoe kunnen we zelf reageren op discriminatie". Geheel volgens de Amnesty richtlijnen, deden we dat op een hele rustige manier, maar we meden de confrontatie niet. "Ik was trots op het onverwachte dramatisch talent dat in de groep bleek te zitten", vertelde de gespreksleidster van deze groep.

Tijdens de pauze was er gelegenheid voor het middaggebed.

Daarna volgde de plenaire nabespreking en vertelde iemand uit iedere groep wat er besproken en ontdekt was.

Het was onthutsend om te constateren dat discriminatie in de vele gradaties veel meer voorkomt dan we denken. Voor een aantal vrouwen was het een eye-opener: "discriminatie komt in Nederland toch niet voor?!" Zijn we discriminatie zo als normaal gaan accepteren? Hebben we nog wel aandacht voor wat er om ons heen gebeurt?

Hieronder vindt u een aantal conclusies uit de 7 gesprekken.

- *Discriminatie komt in alle lagen van de bevolking voor, ook tussen bewoners van stad tegen dorp en omgekeerd en in eigen kring.* In een groep zat een Nederlandse vrouw die niet uit Noord Holland kwam. Zij vertelde dat zij door haar accent vaak de indruk kreeg dat ze er niet bij hoorde. Haar vader was een boer en soms was het voor haar moeilijk omdat men denkt dat alle boeren dom zijn. Gek genoeg werden ze vroeger opgevoed met het idee dat mensen uit de stad veel beter waren en meer wisten.
Discriminatie om taal komt veel vaker voor bleek deze middag.
- *Het is belangrijk te leren om, wanneer je gediscrimineerd wordt, eerst goed te voelen wat het met je doet. Te onderkennen dat het niet aan jou ligt, maar dat de ander jou op oneigenlijke gronden discrimineert. Om daarna vanuit je diepste zelf reageren met bijvoorbeeld: "Weet je wel, hoe diep je mij met deze opmerking kwetst ?!!".
Dit hebben we van huis uit meestal niet geleerd. Kom op voor jezelf !!!*
- *Dan is het nog een kunst, om assertief te reageren wanneer je je gekwetst voelt. Doe iets!! De dader staat dan vaak met zijn mond vol tanden. Roep zelf geen agressie op. Dit werkt averechts. Soms is het goed om wel eens te ontploffen.* Een vrouw uit de Filippijnen vertelde, dat als er in een gesprek een discriminerende opmerking over buitenlanders wordt gemaakt, zij direct reageert door te zeggen "Dit slaat dus op mij!"
- *Er waren enkelen die tot de conclusie kwamen zelf onbedoeld discrimineren. Zij gaan er beter op letten.*
- *Zelf-reflexie!!! Hoe word ik beïnvloed door de media! Hoe is het met mijn angst ten aanzien van de vreemde andere. Angst is een slechte raadgever! In hoe verre kijk ik zelf naar uiterlijkheden?* Een mevrouw die uit Afghanistan komt, vertelde dat mensen na 11 september anders naar elkaar kijken. Vroeger vroeg niemand waar je vandaan kwam, wie je bent en wat je geloof is. Als zij nu aan iemand vertelt dat zij uit Afghanistan komt en ook nog eens zegt dat zij moslim is, wordt zij meteen geassocieerd met Taliban en Al Qaida
- *Behoedzaamheid en openheid zijn belangrijke hulpmiddelen. Kennis overdracht blijft nodig.* Wat er met de Joden in de 2^e Wereldoorlog is gebeurd, moet verteld blijven worden. Men moet de vreselijke gevolgen kennen, als discriminatie van een groep gemeengoed wordt. De jongere joodse dame zei daarop dat ze wist van een groep joden, die systematisch les gingen geven op scholen: met name om te vertellen over de 2e wereldoorlog en over de holocaust. Zelf was ze actief in een Joods-Islamitische werkgroep, om door middel van dialoog te komen tot meer begrip en acceptatie.
- *je houding! Een assertieve, zelfverzekerde houding is een goed wapen tegen discriminatie.*
- *Discrimineren om te pesten, vooral onder jongeren.* Een van de vrouwen vertelde, dat er op dit moment een experiment op scholen in Amsterdam plaats vindt. Op een aantal scholen wordt extra aandacht geschonken aan omgangsvormen en sociaal gedrag. Na een aantal jaren wordt gekeken of er verschillen zijn tussen hen en kinderen, die deze extra aandacht niet hebben gehad.
- *Met de kinderen werd gewerkt als vormden zij een bloemen tuin, waar alle bloemen een eenheid vormen in vele kleuren en verscheidenheid. Zo vormen alle kinderen op aarde een veelkleurige eenheid.*

- *Zij maakten prachtige bloemen en tekeningen voor hun mama en leerden een lied, dat we samen gezongen hebben.*

Moe maar voldaan gingen we zitten in een kring rond Marcella Levie om *Ma Godlu* te zingen in een mooi moment van rust en bezinning om onze dag samen af te sluiten.

Ik weet het wel.

Ik weet het wel, God,
ook wie niet aan mijn kant staat,
ook wie niet leeft als ik,
wie niet geboren is in mijn streek,
wie niet komt uit mijn land,
wie niet van mijn ras of huidskleur is:
ook die heeft recht op leven,
ook die mens is zoals ik.

Ik weet het wel, God,
de geschiedenis en de bestemming
van elk mens zijn uniek.
Ieder heeft recht op respect en erkenning;
recht op eigen inzicht en mening;
Ieder heeft recht op geliefden,
op feesten, bezit en cultuur
en op een gemeenschap naar eigen keuze;
Ieder heeft het recht
om te gaan waar ie wil
en op een leven in vrede en voorspoed.

Ik weet het, God,
elke mens die niet wordt gewaardeerd,
die misbruikt wordt en de mond gesnoerd,
vervolgd en verhinderd om
voor zichzelf en anderen op te komen,
heeft recht op solidariteit,
een stuk van mijn hart
een deel van mijn gedachten,
en hulp van mijn beide handen.

Uit: geef ons heden ons dagelijks brood blz. 72